

Liturgie voor de online viering van zondag **25 april 2021, 10.00 uur**

Pasen 4, Jubilate

(= **Jubelt! Juicht! ontleend aan Psalm 66:1**)

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Lector: Caroline van Baal

Organist: Marjan Klein

Voorzangers: Diverse gemeenteleden

Thema: Schaap zoekt herder

Viering beschikbaar om:

10.00 uur op www.kerkdienstgemist.nl

Na de dienst ook beschikbaar op www.pgij.nl

**Protestantse
Kerk**

Protestantse gemeente te IJsselstein

- De Paaskaars brandt
- Orgelspel vooraf
- Welkom door de voorganger

Goed morgen – thuis en in de kerkzaal hier!

We hopen met elkaar, waar u ook bent, een goede en gezegende dienst te hebben.

Vrijdag werd bekend dat er een overleg was tussen minister Grapperhaus en het Interkerkelijke Contact in Overheidszaken. Dat is de gesprekspartner van de kerken met de rijksoverheid. Daarin werd ook gesproken over het houden van kerkdiensten met fysieke aanwezigheid van kerkgangers.

Woensdag overlegt de door onze kerkenraad ingesteldste corona mandaatgroep wat nu wijsheid is voor onze situatie naar aanleiding van dat landelijke overleg van Grapperhaus en de kerken.

U krijgt bericht daarover via *Tussenspel* en website.

Voor vandaag: laten we ons toewijden aan elkaar en aan God.

AAN HET BEGIN

- Toewijding door stil gebed en kort orgelspel
- Groet en Bemoediging
- We zingen: intochtlied: Psalm 66:1 en 6
- Gebed aan het begin

Goede God,
als een herder zorgt U voor ons allen.
U troost ons als we verdriet hebben,
U geeft ons vertrouwen voor de toekomst,
Uw woorden zijn en blijven waar.
U kent ons en wilt er voor ons zijn.
Daar danken we U voor!

U merkt tegelijkertijd:
We verwachten alles van U!

En U verwacht van ons,
zo klein en kwetsbaar als wij zijn,
dat wij goed voor alles en iedereen zullen zorgen
van de avond tot de morgen.
Help ons om die verwachting waar te maken
zodat we allen kunnen wonen
in een veilige wereld waar U nabij bent.
Amen.

- We zingen: Psalm 23b:1, 2 en 3
- Gebed, besloten met het gezongen: Lied 756:6 en 7

Heer, wij bidden u om een schepping in nood.
We smeken om schapen in de verdrukking.
Help ons beschutting te geven
aan wie zich in de kou voelen staan.
Aan mensen die van de regen
in de drup dreigen te komen
en die de grootste moeite hebben
om het hoofd boven water te houden.
We bidden u voor iedereen
die met weinig geld moet rondkomen.
Voor iedereen voor wie een huis
een onbereikbaar ideaal is.
Voor de daklozen in onze wereld.
Voor de asielzoekers, bootvluchtelingen die op zoek zijn naar een veilig onderkomen.
Voor de slachtoffers van natuurgeweld.
Voor de jongeren die op straat zwerven.
Voor de kinderen die wel een dak
boven hun hoofd hebben,
maar die aan hun lot overgelaten worden
en de warmte van hun ouders missen.
Voor mensen die weggedrukt worden,
vermalen in de keiharde raderen van overheidsmaatregelen,
van systemen en structuren, van onmenselijke leiders.
Help ons beschutting te geven

aan wie zich in de kou voelt staan.
 Geef dat we samen een dak vormen
 boven het hoofd van iedereen,
 die dat nodig heeft.
 Help ons herders te zijn
 voor de schapen aan ons toevertrouwd.
 Om allen bidden en zingen we:

(Naar: Brokerhof-van der Waa, *Zeg het maar gewoon*, p. 58)

- We zingen: loflied: Lied 653:6

DIENST VAN HET WOORD

- Gebed om de opening van het Woord

Here God,
 U die onze Herder bent,
 als u ons niet zoekt zijn wij verloren,
 als u ons niet bijeenhoudt verliezen wij elkaar,
 als u ons niet leidt lopen al onze wegen dood;
 ontferm U over ons, spreek ons toe,
 haal ons bijeen,
 toon ons de weg, blijf onze Herder.
 Dat bidden we voor hier in de kerk,
 bij mensen thuis,
 overal waar uw woord klinkt.
 Amen.

(Van der Zee, *Zondagswoorden*, p. 64 onder)

- Moment voor de kinderen

Oud wordt nieuw
 Er kan uit iets ouds iets nieuws komen.
 Kijk naar de foto's die ik heb meegenomen.

In het verhaal komt uit de oude familie van David een nieuwe koning. Als die koning komt, zal er vrede zijn. Niet alleen voor de mensen, ook voor de dieren.

Wat er allemaal nieuw zal zijn, horen de kinderen in de kinderdienst.

Deze zondag is de derde van een blok met vier teksten uit het boek Jesaja, waarin verteld wordt wat de profeet Jesaja namens God aan zijn volk verkondigt.

Op deze zondag staat Jesaja 11:1-10 centraal, over een rechtvaardige koning die vrede zal brengen.

Het licht laten zien.

- Eerste Schriftlezing: Ezechiël 34:1-10 (NBV)

34¹De HEER richtte zich tot mij: ²

‘Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël, profeteer en zeg tegen hen: “Dit zegt God, de HEER: Wee jullie, herders van Israël, want jullie hebben alleen jezelf geweid! Horen herders niet hun schapen te weiden?” ³

Jullie eten wel van hun kaas, jullie gebruiken hun wol voor je kleren en jullie slachten de vette dieren, maar de schapen weiden, dat doen jullie niet. ⁴Zwakke dieren hebben jullie niet laten aansterken, zieke dieren niet genezen, gewonde dieren niet verbonden, verjaagde dieren niet teruggehaald, verdwaalde dieren niet gezocht – jullie hebben de dieren hard en wreed behandeld. ⁵Zonder herder raakten ze verstrooid, en werden ze door wilde dieren verslonden. Mijn schapen zijn verstrooid, ⁶ze dwalen rond in de bergen en hoog in de heuvels; over heel het aardoppervlak raken ze verstrooid, en er is niemand die naar ze omziet, niemand die naar ze op zoek gaat.

⁷Daarom, herders, luister naar de woorden van de HEER: ⁸Zo waar ik leef – spreekt God, de HEER –, mijn schapen hadden geen herder, ze werden weggeroofd en door de wilde dieren verslonden; en jullie, herders, keken niet naar mijn schapen om, jullie hebben alleen jezelf geweid maar niet mijn schapen! ⁹Daarom, herders, luister naar de woorden van de HEER: ¹⁰Dit zegt God, de HEER: Ik zal de herders straffen en mijn schapen opeisen; zij zullen ze niet meer mogen weiden. Ook zullen ze niet langer zichzelf weiden: ik zal mijn schapen uit hun mond redden, ze zullen ze niet meer eten! ¹

- We zingen: Lied 967:1, 2 en 3

- Tweede Schriftlezing: Johannes 10:11-16 (NBV)

¹¹Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen. ¹²Een huurling, iemand die geen herder is, en die niet de eigenaar van de schapen is, laat de schapen in de steek en slaat op de vlucht zodra hij een wolf ziet aankomen. De wolf valt de kudde aan en jaagt de schapen uiteen; ¹³de man is een huurling en de schapen kunnen hem niets schelen. ¹⁴Ik ben de goede herder. Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen mij, ¹⁵zoals de Vader mij kent en ik de Vader ken. Ik geef mijn leven voor de schapen. ¹⁶Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder.

- We zingen: Lied 137:1, 2 en 3 (Uit *Zingende gezegend* van A.F. Troost; op de melodie van Psalm 81)

- Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Het is opvallend, dat het beeld van de herder steeds weer mensen zo aanspreekt. Want het is al lang geleden dat wij herders en schapen in onze omgeving kennen. Het komt in kinderboeken voor. In toeristische folders in bepaalde gebieden. Of in liedjes bij kerst. Maar verder? O ja, in de afgelopen jaren kwam herder Huug Hagoort nog in onze omgeving. Ik heb een foto ervan op de liturgie gezet. Een plaatje van langs de *Weg der Verenigde Naties*. Daar liet hij zijn kudde in de bermen en langs de wal grazen. Ook bracht hij zijn schapen op andere plekken in de Lopikerwaard.

Het beeld spreekt vooral aan bij mensen die verdrietig zijn om een dierbare die is gestorven. Dan verlang je er naar getroost te worden door een goede herder. Geen wonder dat bijvoorbeeld Psalm 23 vaak gekozen wordt bij uitvaarten.

In de Bijbel kom je meer herders tegen. Daar is het een vertrouwd beeld. In de samenleving en daarom ook in de verhalen. Veel hoofdpersonen in de verhalen zijn herders van oorsprong: Abel, Abraham, Lot, Isaak, Rachel, Jakob, Jozef, Mozes, David. En met Mozes en vooral David staat de herder voor de leider van het volk van God.

Aan herderlijke leiders wordt het leven van hun mensen toevertrouwd. De herder wordt het beeld van de mens die door God de Schepper is aangesteld om al het geschapene te beheren. En gaandeweg gaat men God zelf ook zien als een herder. Niemand heeft zoveel hart voor de schapen als Hij. En dan wordt dit herderschap ook de norm van elk leiderschap in Israël: politiek, religieus en meer.

In de tijd van Jezus was het werk van herders helemaal niet romantisch of zo. Maar juist hard, vermoeiend en gevaarlijk. Bovendien: Herders in de dagen van Jezus waren gehuurd, werden met de nek aangekeken als gespuis. Ze leefden buiten de bebouwde kom in de nacht op het veld. En werden gemeden door stedelingen.

Toch durven de christenen het aan om Jezus te zien als de goede herder. En dan is goed niet goedaardig of zacht. Maar juist: tof, gaaf, ideaal, echt. En als Jezus zo bezig is, dan is hij de goede, klinkklare herder.

En dat komt, omdat Jezus zijn leven aflegt voor de kudde. Hij kiest bewust voor en aanvaardt het risico van de eigen dood. Jezelf beschikbaar en in de waagschaal stellen. Weten wat je te wachten staat en dat nemen. Het leven van de kudde is belangrijker dan zijn eigen leven. Het lijdensverhaal is een verhaal over wat Jezus deed voor de mensen. In Jezus is de herder pur sang gekomen. Hij hoedt bovendien niet alleen de schapen van het volk Israël, maar ook die van de buitenstaanders, van mensen uit andere volken. Alle volken zullen naar de messias gaan. Joden en niet-Joden. Eén kudde, één herder. Geen verdeeldheid meer. Vrede alom.

Het goede van de goede herder Jezus wordt ook de bron en de norm van herderschap in het algemeen. Zegt iets over hoe je je als leiders hebt te gedragen.

Zo is er fikse kritiek op de leiding gevende herders van Israël.

Lees Ezechiël er op na. Ze weiden zichzelf. Niet de mensen die aan hen zijn toevertrouwd. Ze profileren van de mensen. Doen niks om de zieke en zwakke mensen te beschermen. Behandelen ze hard en wreed.

Er is ook bij Johannes een kritische blik. En ook daar naar de religieuze leiders van het volk. De Farizeeën en tempeloversten. Ze worden neergezet als pseudo-herders die bang zijn voor hun eigen hachje en geen echte verantwoordelijkheid willen dragen. Ze zijn als betaalde knechten die het alleen om geld te doen is. Het zijn huurlingen, die op afstand blijven, kil oordelen, en niet geïnteresseerd zijn in het welzijn van de mensen.

En dan is er nog de wolf die er voor zorgt dat de leiders de kudde mensen in de steek laat. De wolf is een gevreesd roofdier. Maar ook beeld van bloeddorstige vorsten en heren, van vervolgers, van dwaalleraren. Een indringer die de kudde aanvalt.

Een goede herder is iemand die dan geen eieren voor zijn geld kiest en ervandoor gaat, maar iemand die zijn kudde blijft beschermen - zelfs al zou het hem zijn eigen leven kosten.

En opvallend kenmerk van een goede herder is ook de relatie die hij met de schapen heeft. De leider die Jezus is, is er eentje die oog heeft en tijd voor elke schaap afzonderlijk. Hij kent de namen. En de schapen luisteren naar hem. Er is een band van kennen en herkennen. Je stem wordt herkend: het eigen specifieke geluid, dat je uit duizenden herkent. Het is een relatie met Jezus en in Jezus met God – de vader met wie hij één is.

Een goede leider stelt dus het welzijn van het volk voorop, in plaats van het eigen gewin. Een gedachte die nog niets aan actualiteit heeft ingeboet.

In de campagne van de Tweede Kamer verkiezingen ging het geregeld om nieuw leiderschap. Sigrid Kaag zei: “*Het is tijd voor nieuw leiderschap.*”

Vanuit de kerk weten, we dat er elke keer weer nieuw leiderschap nodig is. We weten vanuit de Bijbel hoe mensen zijn. Je hebt fantastische figuren die grootse dingen zeggen en doen. Die het goede waarmaken in hun leven. En we weten ook dat er elke keer weer mensen zijn die het verkeerde doen. Die de fout in gaan. Die zich moeten omkeren van een doodlopende weg. En dat die twee kanten ook in één en dezelfde mens kunnen zitten. De ene keer doe je het goed, de andere keer ga je totaal de mist in. Dus dat nieuwe leiderschap is niet van één politicus of één partij. En het is iets van iedereen die leider is. In welke context dan ook. In de Tweede Kamer en bij de regering, op de departementen en de uitvoeringsinstanties. Bij andere, lagere overheden. Maar ook in de kerk en de gemeente. In bedrijfsleven en andere sectoren in de maatschappij. En ook in de persoonlijke omgang van mensen tot in alle intimiteit van het leven toe.

Ik las bij een collega, Axel Wicke, die predikant is in Den Haag een artikel over ootmoed.

<https://www.nieuwwij.nl/opinie/een-rehabilitatie-van-de-ootmoed/>

Er zijn grote problemen in deze tijd. Hij noemt de migratie, de klimaatverandering en de vernietiging van de biodiversiteit en de corona – maatregelen. Bij alle drie is de grootste macht en de drijvende factor het ‘dikke ik’ van het individu of de groep. Vaak roert zich, over welk thema het ook gaat, een individueel en door eigenbelang ingegeven verzet tegen een gemeenschappelijk noodzakelijke oplossing van een probleem.

Hij vraagt aandacht voor ootmoed. En ik zie het als een belangrijke eigenschap van leiders.

Ootmoed gaat niet primair om zelfvernederend, maar om juist het tegenovergestelde: ootmoed is gericht op groei, maar dan dus op groei van de ander, van je tegenover. Je zou ootmoed kunnen definiëren als alles wat een mens kan doen om anderen te laten groeien.

Zo kun je als je ootmoedig bent, onmogelijk de mens tegenover je als ‘de ander’ of toebehorend tot een ‘andere groep’ of tot nummer of statistiek wegzetten. Ootmoed werkt verbindend en maakt nieuwsgierig naar het persoonlijk verhaal van degene met wie je te maken hebt of over wiens lot je mee kunt beslissen. Een ootmoedig mens weet dat niet alles om hem of haar moet draaien en verplaatst zich daarom graag in de ander, is empathisch en probeert zich in te voelen in de pijn van de ander. Die pijn van de ander te lenigen, zijn of haar kansen en mogelijkheden te vergroten, dat is je doel en maatstaf als ootmoedig mens. Zo kan je ook de oorzaak van de toeslagenaffaire en het ontbreken van de menselijke maat bij de IND, dat is de Immigratie- en Naturalisatiedienst en andere uitvoeringsorganisaties als een gebrek aan ootmoed zien.

Door gericht te zijn op de groei van anderen, groei je uiteindelijk ook zelf

En het leukste aan ootmoed is: door gericht te zijn op de groei van anderen, groei je uiteindelijk ook zelf. Zoals Simone de Beauvoir ooit stelde: “Je eigen leven krijgt meer waarde naar mate jij het leven van anderen meer waarde toekent.” Juist vanwege dit laatste punt is ootmoed als tegenmacht bitter nodig. Om ons individueel eigenbelang weer in evenwicht te brengen met wat ons als gemeenschap, samenleving en als mensheid samen aangaat.

En ik neem het één en ander mee uit een artikel in *Trouw* van 15 april. Het gaat me om de rubriek *Het filosofisch elftal*.

<https://www.trouw.nl/religie-filosofie/reduceer-mensen-niet-tot-nummers~bd604743/>

Het artikel heeft als titel: *Reduceer mensen niet tot nummers*.

Het gaat over het punt, dat na de toeslagenaffaire ook het vreemdelingenbeleid in de aandacht is gekomen. De wijze waarop Nederland met migranten omgaat getuigt van wantrouwen in de medemens.

“Het gaat daarbij niet alleen om de vreemdeling als buitenstaander die we niet vertrouwen, maar ook simpelweg om de tirannie van de bureaucratie.” En als de slachtoffers dat niet zelf aan de kaak kunnen stellen, dan zullen degenen die niet zelf slachtoffer zijn er van moeten getuigen. Dan moeten we solidair zij met hen; voor hen instaan en opkomen. Misschien zijn de te slachtoffers getraumatiseerd om een coherent verhaal te vertellen. En ze worden door hun positie sowieso al

minder serieus genomen, zo blijkt nu ook weer uit onderzoeken. Dan is het juist belangrijk dat anderen voor hen spreken.“ Er is onvoldoende menselijkheid, blijkt uit de verhalen van personen die met het vreemdelingenrecht te maken krijgen”, reageert Fleur Jongepier, docent toegepaste ethiek en onderzoeker aan de Radboud Universiteit. We moeten daarom niet alleen kijken naar de individuele medewerkers van de IND, maar vooral ook naar hoe structuren als zodanig kunnen domineren en onderdrukken. Dat gebeurt bij de toeslagenaffaire, bij mensen in de schuldsanering, in het gevangeniswezen, en bij migranten. In al deze gevallen gaat er iets mis in de relatie tussen de overheid, het bureaucratische systeem en de burger. Wantrouwen tegenover de burger kan op hardnekkige manieren het hele systeem insluipen. Af en toe komt blijkt dat er daardoor iets fundamenteel misgaat, waarna de politiek specifiek op die kwestie reageert. Ze vergeet vaak hoe vreselijk het is slachtoffer te worden van een te streng beleid en geen gehoor te vinden voor jouw specifieke verhaal. Gereduceerd worden tot een nummertje in een Excel-sheet kan veel schade berokkenen.” “Daarom moeten we blijven zoeken naar manieren om van een nummer altijd weer een mens te maken.

Slachtoffers van de toeslagenaffaire, mensen met schulden, vluchtelingen die een goed heenkomen zoeken vanuit al hun ellende, migranten van her en der – het zijn allemaal schapen die een goede herder zoeken. Die leiders zoeken die ootmoed kennen en omzetten in hun eigen gedrag. Die van mensen – welke mensen dan ook – geen nummers maken. Die mensen ménsen laten zijn. Laten er leiders zijn die niet vanuit ik, vanuit ego, vanuit eigen belang, vanuit eigen gewin denken en doen. Laten leiders niet handelen vanuit het eigen individu of de eigen groep, de eigen clan. Maar werken aan samen, aan verbinding, aan omzien naar wat zwak en klein is. Laten leiders werknemers zien als mensen van waarde en niet als productiemodellen. En ze ook zo behandelen en belonen.

En laten we niet vergeten dat dit niet alleen om grote machthebbers gaat. Ook wijzelf zijn in onze eigen omgeving leidinggevende. En kunnen helpen licht te zoeken in het duister. En hoop en troost en rust in alle zorgen. En er zijn vele gaven aan ons gegeven om te hoeden. Ook om ons heen zijn er dus schapen die herders zoeken. Goede herders wel te verstaan.

Amen.

- Meditatief moment: Orgelspel
- We zingen: Lied 1005:1, 2 en 5

DIENST VAN HET ANTWOORD

- Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

God, Jezus als herder

Voorbeden

Slachtoffers van de toeslagenaffaire
 mensen met schulden
 vluchtelingen die een goed heenkomen zoeken vanuit al hun ellende
 migranten van her en der
 andere kleine en zwakke mensen
 werknemers die tegen een karige beloning werken
 >> geef leiders die goede herders zijn
 die ootmoed kennen en omzetten in hun eigen gedrag
 die van mensen – welke mensen dan ook – geen nummers maken.

die mensen mensen laten zijn.
 die niet vanuit ik, vanuit ego, vanuit eigen belang, vanuit eigen gewin denken en doen.
 leiders niet handelen vanuit het eigen individu of de eigen groep, de eigen clan.
 Maar werken aan samen, aan verbinding,
 aan omzien naar wat zwak en klein is.
 En laten we niet vergeten dat dit niet alleen om grote machthebbers gaat. Ook wijzelf zijn in onze
 eigen omgeving leidinggevende.

God,
 geef ons een plek
 waar we ons veilig voelen.
 Waar mensen zijn
 die zoveel van ons houden
 dat ze bijna automatisch
 voor ons opkomen
 en ons beschermen.

*

We danken u voor al die mensen
 op wie we door dik en dun
 kunnen rekenen.
 Voor iedereen die ons verdedigt,
 als we lamgeslagen zijn
 door wat anderen ons aandoen.
 Voor iedereen die wat terug zegt,
 als anderen ons kwetsen
 met scherpe woorden.

*

Geef dat we van de wereld
 een veilige plek maken,
 waar mensen elkaar
 door moeilijkheden heen slepen.
 Gewoon, omdat ze om elkaar geven.

*

(Brokerhof-van der Waa, Zeg het maar gewoon, p. 36)

Stil gebed

Het 'Onze Vader'

Onze Vader die in de hemelen zijt,
 uw Naam worde geheiligd;
 uw Koninkrijk kome;
 uw wil geschiede
 gelijk in de hemel alzo ook op aarde.
 Geef ons heden ons dagelijks brood,
 en vergeef ons onze schulden,
 gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,
 en leid ons niet in verzoeking
 maar verlos ons van de boze.
 Want van u is het Koninkrijk
 en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.
 Amen.

- Delen van de bloemengroet
- Inzameling van de gaven:
- ..Stichting De Vrolijkheid organiseert voor kinderen en jongeren creatieve activiteiten in asielzoekerscentra: dans, muziek, theater e.d.
- College van Kerkrentmeesters

Omdat we niet kunnen collecteren in de eredienst vragen we u om uw collecte digitaal bij te dragen. We doen dat in het volle besef van onzekerheden bij gemeenteleden, ook op financieel gebied. Twee manieren om uw bijdrage te doen:

- U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening van het College van Diakenen: NL43 RABO 0159 278 325 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente IJsselstein
- U kunt bijdragen via deze QR code.

Wij danken u van harte voor uw gift!

Namens het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeesters:
Jannie Schimmel en Daniëlle van den Houten.

AAN HET EINDE

- We zingen: slotlied: Lied 'Gezegend is de mens' van Alfred C. Bronswijk uit 'Van harte', p. 20; op de melodie van Lied 969)
- Uitzending
- Zegen

(Een herder aan mijn zijde (Keltische zegenwens))

God zal onze gids zijn,
 een waakzame herder
 aan onze zijde.
 Met zijn staf
 zal Hij ons leiden
 en met zijn stok
 onze ondersteunen.
 Dat Hij ons brengen moge
 naar een oord zonder nacht,
 waar wijzen niet sterven
 en goeden niet omkomen,
 waar men zwaard
 en wapenrusting aflegt,
 een oord van enkel vrede.
 Amen.

- We zingen: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)
- Orgelspel